

อรพรรณ ศรีแสง 2553: การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานอุตสาหกรรมกุ้งขาวแช่เยือกแข็งในประเทศไทย ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร) สาขาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมล ภูมิสุข, Ph.D. 165 หน้า

งานวิจัยนี้ศึกษาภาพรวมของรูปแบบการดำเนินงานในโซ่อุปทานและการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ขององค์ประกอบในโซ่อุปทานสายหลักของอุตสาหกรรมกุ้งขาวแช่เยือกแข็งของไทย ได้แก่ เกษตรกรผู้รวบรวม และโรงงานแปรรูป เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุง แก้ปัญหาหรือลดต้นทุนโลจิสติกส์ของโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมกุ้งขาวแช่เยือกแข็ง จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามในเขตเพาะเลี้ยงสำคัญ พบว่า เกษตรกรรายเล็ก รายกลาง และรายใหญ่มีรูปแบบการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน มีต้นทุนการผลิตกุ้งขาวเฉลี่ยเท่ากับ 114.96, 100.47 และ 90.52 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ โดยร้อยละ 60 ของต้นทุนการผลิตเป็นค่าอาหารกุ้ง ผลการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์สำหรับเกษตรกรรายเล็ก รายกลาง และรายใหญ่มีต้นทุนโลจิสติกส์เฉลี่ยเท่ากับ 7.44, 5.20 และ 3.97 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ โดยเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มมีค่าใช้จ่ายในส่วนของการเคลื่อนย้ายวัสดุสูงที่สุด โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานมากกว่าร้อยละ 80 ของต้นทุนโลจิสติกส์รวม เมื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานและต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้รวบรวมในเขตภาคใต้และภาคตะวันออก พบว่า มีรูปแบบการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้รวบรวมมีค่าเฉลี่ยประมาณ 4.73 บาทต่อกิโลกรัม โดยต้นทุนส่วนใหญ่คือค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายวัสดุร้อยละ 69 ของต้นทุนโลจิสติกส์รวม ซึ่งมักเป็นค่าจ้างแรงงาน และรองลงมาคือค่าใช้จ่ายในการขนส่งร้อยละ 23 ของต้นทุนโลจิสติกส์รวม นอกจากนี้ยังพบว่า ต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้รวบรวมในภาคใต้เฉลี่ยสูงกว่าในภาคตะวันออกถึง 1.46 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากผู้รวบรวมในภาคใต้จะต้องครอบคลุมพื้นที่มากกว่าการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์สำหรับโรงงานแปรรูป พบว่า ต้นทุนการจัดหาสัดส่วนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33 และค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้า ร้อยละ 18 ของต้นทุนโลจิสติกส์รวม ซึ่งต้นทุนในส่วนจัดหาเกิดจากการจัดหากุ้งโดยตรงจากเกษตรกร โดยเฉพาะในรูปแบบฟาร์มสัญญา

แนวทางในการลดต้นทุนสำหรับเกษตรกรรายเล็กนั้นควรรวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอาหารและไม้สะสมอาหารไว้นาน ศึกษาความคุ้มค่าในการลงทุนเปลี่ยนระบบพลังงานจากน้ำมันเป็นไฟฟ้า และสำหรับเกษตรกรทุกขนาดนั้นควรพิจารณาแนวทางการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่เลี้ยง โดยเฉพาะการลดความหนาแน่นในการปล่อยลูกกุ้งลง ส่วนแนวทางการลดต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้รวบรวมควรมีการบริหารรถเที่ยวเปล่า และใช้พลังงานทางเลือกเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายและการขนส่ง สำหรับโรงงาน ควรมีการตรวจสอบหาสาเหตุของการที่สินค้าคงคลังไม่เคลื่อนไหวนาน และบริหารจัดการคลังสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ